

Verslag van de internetconsultatie

“Subsidieregeling Flexibel Elektriciteitsverbruik (Flex-e)”

Ministerie van Klimaat en Groene Groei, 31 januari 2025

Looptijd internetconsultatie: 16 december 2024 tot en met 19 januari 2025

1. Inleiding

Om grootverbruikers te ondersteunen om hun elektriciteitsverbruik te flexibiliseren en daarmee de effecten van netcongestie voor afname te verminderen, is de Subsidieregeling Flexibel elektriciteitsverbruik (Flex-e) opgesteld. In de internetconsultatie werd de conceptregeling ter consultatie voorgelegd.

Dit hoofdlijnenverslag is een samenvatting van de reacties op de internetconsultatie, en de reactie daarop van het ministerie van Klimaat en Groene Groei.

2. Binnengekomen reacties

Op deze internetconsultatie zijn in totaal 19 reacties ingediend. Van deze reacties zijn 14 openbaar gemaakt en er zijn 5 niet-openbare reacties ingediend. De indieners vertegenwoordigen een brede groep van betrokken stakeholders waaronder energieproducten, bedrijven, maatschappelijke instellingen en energieadviseurs. In de bijlage is een lijst opgenomen van partijen die openbaar gereageerd hebben.

Naast inhoudelijke reacties op de voorwaarden van de regeling wordt door diverse indieners aangegeven dat deze regeling een belangrijke stimulans biedt voor het vergroten van het flexibel elektriciteitsverbruik. Er is interesse in alle onderdelen van de regeling en de logische samenhang tussen de onderdelen wordt als sterk punt van de regeling benoemd.

3. Reacties

In dit hoofdstuk worden de reacties op hoofdlijnen beschreven, inclusief de wijze waarop deze zijn verwerkt in de definitieve versie van de regeling. De reacties zijn thematisch gebundeld.

a. Doelgroep

Er zijn diverse reactie binnengekomen die betrekking hebben op de doelgroep van de regeling.

Een meerderheid van de reacties pleit ervoor om de doelgroep te vergroten, hetzij door de ondergrens voor het gecontracteerde vermogen te laten vervallen (gesteld op 100 kW in de concept regeling ten tijde van de internetconsultatie) of door de eis dat een aansluiting op midden- of hoogspanning vereist is te schrappen.

Daartegenover staan twee reacties die voorstellen om de ondergrens juist te verhogen, met als argumentatie dat dit de effectiviteit van de regeling vergroot doordat aangeslotenen met een hoger gecontracteerd vermogen meer flexibiliteit kunnen leveren.

Verder wordt voorgesteld om de regeling ook toepasbaar te maken buiten congestiegebieden en ook voor nieuwe aansluitingen te laten gelden.

Tenslotte wordt voorgesteld om een aanvraag per EAN-code mogelijk te maken voor bedrijven met meerdere locaties.

Reactie:

Het verzoek voor verbreding van de doelgroep is ook naar voren gekomen in de marktconsultatie. Naar aanleiding van de marktconsultatie is de ondergrens voor de doelgroep al verlaagd van 500 kW naar 100 kW. Belangrijke overwegingen voor het hanteren van een ondergrens zijn het maatwerk-karakter van de flexibiliteitsscan en de haalbaarheidsstudie en het feit dat partijen met een hoger gecontracteerd vermogen ook meer flexibiliteit kunnen leveren. De ondergrens van 100 kW en de eis dat aanvrager een aansluiting heeft in het midden- of hoogspanningsnet worden daarom behouden om de effectiviteit van de regeling te vergroten.

Na afronding van de eerste openstellingsronde in 2025 zal de doelgroep geëvalueerd worden en kan deze worden aangepast indien nodig.

Flexibel vermogen is inderdaad ook gewenst in gebieden waar nog geen sprake is van afnamecongestie. De problematiek is echter het grootst in gebieden waar al sprake is van (een vooraankondiging van verwachte) congestie. Om het effect van de regeling te vergroten blijft deze alleen van kracht in gebieden waar sprake is van afnamecongestie.

Het doel van de regeling is om grootverbruikers te ondersteunen om hun elektriciteitsverbruik te flexibiliseren door hun huidige energieverbruik en installatie te analyseren en aan te passen. Grootverbruikers die op de wachtlijst staan en nog geen elektriciteitsaansluiting hebben, vallen buiten de doelgroep van de regeling aangezien ze geen huidig elektriciteitsverbruik hebben dat geflexibiliseerd kan worden. Gezien de huidige marktsituaties verwachten wij dat flexibiliteitsmaatregelen voor nieuwe aansluitingen gelijk bij het ontwerp van de installaties worden meegenomen. Additionele stimulans via een subsidieregeling is hiervoor onnodig.

In de definitieve regeling wordt het voor bedrijven met meerdere vestigingen mogelijk om subsidie aan te vragen per vestiging. Indien een vestiging meerdere elektriciteitsaansluitingen voor afname heeft, moet de aanvrager bij indiening alle EAN-codes invoeren. Het is namelijk niet toegestaan om per vestiging meerdere aanvragen in te dienen voor hetzelfde subsidieonderdeel.

b. Maximale subsidiebedrag, verdeling subsidieplafond en staatsteunkaders

Diverse reacties geven aan dat het maximale subsidiebedrag per aanvraag voor onderdeel C: *realiseren van flexibiliteitsmaatregelen* (€300.000,-) te laag is en verzoeken om dit onderdeel op basis van de algemene groepsvrijstellingsverordening (AGVV) te subsidiëren i.p.v. de voorziene algemene de-minimis verordening.

Daarnaast wordt in verschillende reacties voorgesteld om de subsidieplafonds voor onderdeel A: *flexibiliteitsscans* en B: *haalbaarheidsstudie voor flexibiliteitsmaatregelen* te verlagen ten gunste van onderdeel C, omdat er in de markt meer behoefte is aan het realiseren van maatregelen dan aan het verkrijgen van inzicht. Ook wordt voorgesteld om subsidie op een andere basis dan “first come, first served” toe te kennen.

Reactie:

Het geven van CAPEX-subsidie (investeringssteun) voor het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen is lastig te verenigen met de algemene groepsvrijstellingsverordening. Dit komt omdat investeringssteun moet leiden tot een milieuvoordeel (deel 7 van de AGVV). In het opzetten van de subsidieregeling zijn twee artikelen uit de AGVV overwogen:

- 1) Artikel 41: de bevordering van energie uit hernieuwbare bronnen.

Hierbij mag investeringssteun toegekend worden aan “gecombineerde projecten voor hernieuwbare energie en opslag (achter de meter), waarbij beide elementen deel uitmaken van één investering of waarbij de opslag gekoppeld wordt aan een bestaande installatie voor de opwekking van hernieuwbare energie”. Echter gezien het doel van de regeling zich richt op afname congestie en niet op invoedingscongestie, sluit dit artikel niet goed aan bij de regeling.

- 2) Artikel 36: Investeringssteun voor milieubescherming, met inbegrip van decarbonisatie. Op basis van dit artikel mag steun gegeven worden aan investeringen die leiden tot een reductie van CO₂-emissies. Investerings die leiden tot meer flexibiliteit, leiden echter niet per se tot een dergelijk milieuvoordeel of is het erg lastig aantoonbaar. Om het milieuvoordeel goed te kunnen waarborgen, zou het toepassen van dit artikel vereisen dat er (veel) extra bepalingen in de regeling opgenomen zou moeten worden. Dit zou de regeling complex maken, en daarmee leiden tot (te) veel regeldruk bij aanvragers en uitvoeringslast.

Vanwege deze redenen blijft de algemene de-minimisverordening toegepast worden voor onderdeel C van de regeling inclusief het bijbehorende maximale subsidiebedrag van €300.000. De budgetverdeling tussen de verschillende onderdelen van de regeling is een bewuste keuze, passende bij de huidige fase van congestiemanagement, en is uitgelegd in de toelichting van de regeling onder paragraaf 4.

Er is voor “first come, first served”-toekenning van subsidieaanvragen gekozen vanwege de uitvoerbaarheid van de regeling. Wanneer er meer kennis en ervaring is opgedaan met kansrijke flexibiliteitsmaatregelen, kan deze wijze herzien worden in een volgende openstelling van de regeling.

c. Subsidiabele kosten

Er is voorgesteld om kosten voor inzet van eigen personeel toe te voegen aan de subsidiabele kosten.

Reactie:

De regeling is bedoeld om bedrijven te ondersteunen die zelf niet de kennis en ervaring in huis hebben om hun elektriciteitsgebruik te flexibiliseren. Wanneer deze activiteiten met eigen personeel uitgevoerd kunnen worden, is de noodzaak voor subsidieverlening niet groot genoeg.

d. Realisatietermijn

Er zijn diverse reacties binnengekomen dat de realisatietermijn van 1,5 jaar te kort is voor *het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen*. Dit heeft er onder andere mee te maken dat er natuurlijke momenten zijn om dergelijke investeringen uit te voeren, zoals een onderhoudsstop.

Daarnaast is een vraag gesteld over de termijn waarbinnen de flexibiliteitsmaatregelen operationeel moeten blijven (vier jaar). De vraag hierbij is wat er gebeurt als een maatregel tijdelijk niet toegepast kan worden.

Reactie:

De realisatietermijn is aangepast naar twee jaar. Indien deze termijn niet gehaald wordt (of als niet voldaan wordt aan één van de andere subsidievoorwaarden), dient aanvrager dit te melden bij RVO.

De eis dat de flexibiliteitsmaatregelen vier jaar operationeel moeten blijven, is opgenomen om te voorkomen dat flexibiliteitsmaatregelen na installatie op een andere locatie worden ingezet dan de locatie waarvoor subsidie is verstrekt. Het kan voorkomen dat vanwege diverse redenen de asset tijdelijk buiten gebruik is (onderhoud e.d.). Wanneer uit een steekproefcontrole blijkt dat de flexibiliteitsmaatregelen niet meer geïnstalleerd zijn op de locatie, zal de subsidie worden teruggevorderd. Daarnaast zal aanvrager zich moeten houden aan het congestiemanagement contract dat is afgesloten met de netbeheerder.

e. Afwijzingsgronden

Verschillende reacties stellen voor om de afwijzingsgrond te laten vervallen waarin wordt gesteld dat de adviseur van onderdeel A en B niet de leverancier van de flexibiliteitsmaatregelen bij onderdeel C mag zijn. Als argumentatie hiervoor wordt aangedragen dat er bedrijven zijn die zowel advies bieden als oplossingen realiseren. In deze gevallen zijn tijd en kosten te besparen door deze onderdelen door één bedrijf uit te laten voeren.

Ook wordt voorgesteld om de afwijzingsgrond dat een ingehuurde partij geen direct familielid mag zijn te laten vervallen.

Reactie:

De eis dat de adviseur niet ook een leverancier van flexibiliteitsmaatregelen is, is opgenomen omdat het belangrijk is dat de aanvrager onafhankelijk advies ontvangt waarbij een breed scala aan flexibiliteitsmaatregelen wordt overwogen. Partijen die zowel advies bieden, als realisatie van flexibiliteitsmaatregelen verzorgen, kunnen beide diensten aanbieden, zolang dit niet wordt gedaan voor dezelfde aanvrager.

De afwijzingsgrond m.b.t. een direct familielid is komen te vervallen. In het ontwerp van de regeling is er onderzocht of het mogelijk is om een kwaliteitsselectie te laten uitvoeren door RVO op de adviseurs die de scan en haalbaarheidsstudie uitvoeren. Dit is echter niet uitvoerbaar gebleken aangezien dit zorgt voor ongelijke concurrentie tussen adviseurs.

f. Afspraken met netbeheerder

In de regeling dient op twee onderdelen afgestemd te worden met de netbeheerder. Hieronder worden de vragen hierover per onderdeel toegelicht.

B) Haalbaarheidsstudie

Bij de haalbaarheidsstudie is een intakegesprek opgenomen waarin de benodigde flexibiliteit in het gebied met de netbeheerder wordt besproken. Indieners vragen zich af of de netbeheerder deze informatie kan verstrekken en op welke termijn dit gebeurt.

Wanneer de flexibiliteitsmaatregelen in kaart gebracht zijn is opgenomen dat aanvrager een gesprek voert met netbeheerder om in kaart te brengen in hoeverre deze bijdragen aan het verminderen van netcongestie in het gebied. Indieners vragen zich af op welke wijze dit bepaald wordt en wat de gevolgen zijn als de maatregelen netcongestie niet verminderen.

Daarnaast zijn enkele inhoudelijke vragen gesteld over de eisen die gesteld worden aan de haalbaarheidsstudie in bijlage 4.11.2.

Reactie:

Voor de uitvoering van de regeling zijn werkafspraken gemaakt tussen netbeheerders, RVO en het ministerie van Klimaat en Groene Groei. De benodigde input van netbeheerders voor uitvoering van de regeling is opgenomen in deze samenwerkingsafspraken.

Bovenstaande afstemming met netbeheerder is bedoeld om aanvragers beter inzicht te geven in de knelpunten in het gebied, zodat de flexibiliteitsmaatregelen die onderzocht worden ook daadwerkelijk kunnen bijdragen aan het verminderen van netcongestie. Indien uit de haalbaarheidsstudie blijkt dat de onderzochte flexibiliteitsmaatregel geen bijdrage levert aan het verminderen van netcongestie dan heeft dit geen gevolgen voor het verstrekken van de subsidie. Beoordeling of aanvragers voldoen aan de eisen van de subsidie gebeurt vanuit RVO, niet door netbeheerders.

De toelichting van de regeling is aangepast om de gestelde inhoudelijke vragen te verduidelijken.

C) Realisatie van flexibiliteitsmaatregelen

De voorwaarde dat aanvrager een congestiemanagementcontract met de netbeheerder moet aanleveren bij het aanvragen van de subsidie voor onderdeel C van de regeling wordt door verschillende indieners gezien als risico voor de uitvoerbaarheid van de regeling. De beperkte capaciteit bij netbeheerders voor de uitvoering hiervan, de doorlooptijd voor het afsluiten van deze contracten en de onaantrekkelijke contractvoorwaarden worden hierbij als belangrijkste argumenten genoemd.

Reactie:

We onderkennen dat deze voorwaarde een risico vormt voor de uitvoering van dit onderdeel van de regeling. Het opnemen van een voorwaarde die borgt dat flexibiliteit netcongestie niet verergert is echter essentieel voor een effectieve regeling. Er is bij het opstellen van de regeling uitgebreid nagedacht en met betrokkenen gediscussieerd over alternatieve voorwaarden, maar er is geen werkbaar alternatief gevonden. Zowel in de marktconsultatie als internetconsultatie zijn er ook door indieners geen werkbare alternatieven aangedragen. Deze voorwaarde blijft daarom ongewijzigd van toepassing.

Voor de uitvoering van de regeling zijn werkafspraken gemaakt tussen netbeheerders, RVO en het ministerie van Klimaat en Groene Groei om dit risico te beheersen. De benodigde input van netbeheerders voor uitvoering van de regeling is opgenomen in deze samenwerkingsafspraken.

g. Verduidelijkingen

Naast de inhoudelijke reacties zijn er ook enkele vragen gesteld ter verduidelijking. Hieronder wordt een reactie gegeven op deze vragen. Waar nodig is dit ook verduidelijkt in de toelichting van de regeling.

- Er is voor onderdeel A en B geen verplichting voor de aanvragers om de resultaten van de scan of studie ook te realiseren of om de gevonden flexibiliteit op basis van deze subsidie aan te bieden aan de netbeheerder.
- Gemeenten en provincies kunnen geen aanvraag doen voor deze regeling aangezien dit is uitgezonderd in de algemene groepsvrijstellingsverordening en de de-minimis verordening.
- De onderdelen van de regeling kunnen afzonderlijk aangevraagd worden. Er is geen verplichting om een scan of studie gedaan te hebben voordat subsidie kan worden aangevraagd voor het realiseren van flexibiliteitsmaatregelen. Wel geldt dat er maar voor

één onderdeel van de regeling tegelijkertijd een aanvraag gedaan kan worden per vestiging. Dit omdat de verschillende onderdelen een logische volgorde kennen. Het is daarmee niet logisch om voor één vestiging tegelijkertijd meerdere onderdelen uit te voeren.

- Het is voor alle aanvragen bij onderdeel C verplicht om een congestiemanagementcontract met de netbeheerder aan te leveren, ongeacht het type flexibiliteitsmaatregel.
- Controle op subsidievoorwaarden wordt gedaan door RVO.

Bijlage

De volgende partijen hebben een openbare reactie ingediend:

- Greenyeld Energy
- Eneco
- VNO NCW en MKB Nederland
- Nederlandse Vereniging Duurzame Energie
- Fedec
- Vereniging voor Energie, Milieu en Water
- Energie-Nederland, NedZero, EnergieSamen, Holland Solar
- ProRail
- DLV Advies
- Stroomkr8
- Eregie
- AH Management & advies

Daarnaast zijn er twee anoniem reacties ingediend, die wel openbaar zijn en 5 niet-openbare reacties.